

Reinterpreting Cities. 13th International Conference on Urban History, 24.–27. 8. 2017, Helsinki

Ve dnech 24.–27. 8. 2016 hostily finské Helsinky již třináctý ročník mezinárodní konference věnující se urbánním dějinám a příbuzným disciplínám, pořádané Evropskou asociací pro urbánní dějiny – European Association for Urban History (EAUH), tentokrát pod názvem *Reinterpreting Cities*. Toto prestižní setkání odborníků z řad historiků, architektů, památkářů či urbanistů mělo vždy výrazné české zastoupení, zejména díky aktivitám profesorky Ludi Klusákové, dlouholeté prezidentky EAUH, navazující v současnosti na své předchozí aktivity v čele České společnosti pro urbánní studia; organizaci, která se věnuje nejen propagaci urbánních studií v České republice, ale aktivně formou stipendií podporuje i účast českých badatelů na konferencích EAUH. Nejinak tomu bylo i při tomto setkání. V celkem 44 hlavních a 30 specializovaných sekcích (vedle sekcí byly součástí konference i dva diskusní „kulaté stoly“) představilo výsledky svého vědeckého snažení deset badatelů z českých odborných pracovišť, univerzit a archivů.

Vedle aktivního přednesení svých příspěvků se čeští badatelé prezentovali i v roli spoluorganizátorů celé konference. Andrea Pokludová z Ostravské univerzity se podílela na organizaci speciální sekce o kulturním dědictví post-totalitních měst ve 20. a 21. století, Michaela Malaníková a Robert Antonín z Palackého univerzity v Olomouci pořádali specializovanou sekci věnující se zakladatelským listinám středověkých měst. Zatímco tento typ setkání byl orientován na konkrétní, úžeji zaměřené problémy, nad kterými diskutovali tři až čtyři odborníci, hlavní sekce představovaly témata obecnější s účastí kolem osmi badatelů, kteří se měli zaměřit na postizení trendů profilujících nejnovější bádání. Touto cestou se vydali Josef Kadeřábek a Marek Ďurčanský z Ústavu dějin Univerzity Karlovy a archivu Univerzity Karlovy, kteří za přispění Dawida Machaje z Varšavské univerzity uspořádali hlavní sekci věnující se vzájemným vztahům měst a univerzit.

Této sekce se zúčastnilo sedm vědců ze Spojeného království, Finska, Francie a České republiky, kteří většinou formou případových studií představili nejnovější metodologické přístupy k dějinám univerzit. Tematicky příspěvky variovaly od analýz dvoukolejnosti městského a právního systému (Mari Välimäki, Finsko), problematiky univerzitního vzdělávání během kavalírských cest šlechticů (Zdeněk Hojda, Česká republika) či ekonomických vazeb města a univerzity (John Lee, Anglie) po analýzu studentských revolt (Pieter Dhondt, Finsko), popisy sporů mezi městy a univerzitami při zakládání a rozvoji kampusů a učebních budov (Miroslav Novotný, Česká republika; Loic Vadelorge, Francie) a otázky právního zajištění památkové péče staveb sloužících univerzitám (Ruxandra-Iulia Stoica, Skotsko).

Přes na první pohled velkou různorodost témat se v živé diskusi vyjevilo několik trendů dalšího bádání. V prvé řadě se ukázal nesporný přínos mezioborového studia při využití metodologických přístupů historické antropologie, sociálních a urbánních dějin či dějin umění. Dále se projevil příklon ke studiu nových intelektuálních dějin založených na

rozboru transferu informací a verbální i symbolické komunikace. Stranou nezůstalo ani patrné propojování intelektuálních dějin s novými politickými dějinami v otázkách distribuce moci v rámci vztahu město – univerzita, či teorií sociálních sítí v případech akademické peregrinace a budování osobních vazeb mezi členy univerzit a městských obcí. V neposlední řadě byl patrný odklon od dřívějšího jednostranného studia konfliktního potenciálu ve vztahu město vs. univerzita ve prospěch hlubších analýz, které se zabývají ekonomickou, právní a společenskou kooperací a vzájemnou prospěšností těchto dvou institucí.

Josef Kadeřábek

doi: 10.14712/23365730.2018.14

Zpráva o pracovním pobytu ve Výzkumném ústavu pro východní Evropu při Univerzitě v Brémách (Forschungsstelle Osteuropa an der Universität Bremen), 20. 2. – 3. 3. 2017

Podnětem k uskutečnění pobytu ve Výzkumném ústavu pro východní Evropu při Univerzitě v Brémách bylo setkání s paní Mgr. Karinou Garszteckou z Výzkumného ústavu pro východní Evropu při Univerzitě v Brémách, která navštívila Archiv Univerzity Karlovy v rámci své studijní cesty na konci srpna 2016.

První myšlenka na založení výzkumného ústavu v Brémách je přímo spjata se vznikem Charty 77. Ještě v tom samém roce navrhl bývalý ředitel Československé televize a poslanec italských socialistů v Evropském parlamentu Jiří Pelikán v rozhovoru s bývalým německým kancléřem Willy Brandtem založení vědeckého ústavu, který by shromažďoval a vyhodnocoval dokumenty občanských hnutí. Willy Brandt poté s touto myšlenkou obeznámil zemské ministerské předsedy a ti ji delegovali dále. Právě tehdejší starosta Brém Hans Koschnick byl toho názoru, že by pracoviště, které se angažuje ve prospěch lidských práv a svobodného projevu, bylo vhodné přičlenit k nově založené Brémské univerzitě. Cesta k takovému úkolu nebyla ovšem jednoduchá, neboť v roce 1980 došlo k zhoršení mezinárodních vztahů (např. válka v Afghánistánu). Objevily se také obavy, že založení takového ústavu by mohlo narušit snahy o bezpečnost a uvolnění mezi Západem a zeměmi sovětského bloku. Projekt však na naléhání několika významných německých intelektuálů pokračoval dál, a tak Výzkumný ústav pro východní Evropu 3. května 1982 oficiálně zahájil svou činnost. Jeho vedení se ujal vedoucí katedry pro soudobé dějiny a východoevropskou politiku prof. Dr. Wolfgang Eichwede.¹ Od roku 2008 do současnosti je ředitelkou ústavu profesorka východoevropských dějin Susanne Schattenberg.

Od svého založení dodnes shromažďuje ústav jedinečné prameny k soudobým a kulturním dějinám východní Evropy od roku 1953 do současnosti.² Jeho jádro tvoří specifické, avšak členité spektrum materiálů, které mu v souhrnu propůjčují svébytný profil: 1. dokumenty samizdatu od padesátých let do konce 80. let; 2. neformální tiskoviny a dokumenty

¹ Wolfgang EICHWEDE (Hg.), *Das Archiv der Forschungsstelle Osteuropa. Bestände im Überblick: UdSSR/Russland, Polen, Tschechoslowakei, Ungarn und DDR*, Stuttgart 2009, s. 15.

² *Die Forschungsstelle* (online). Dostupné na <http://www.forschungsstelle.uni-bremen.de/de/2/20110606110855/Die_Forschungsstelle.html> (12. 5. 2017).